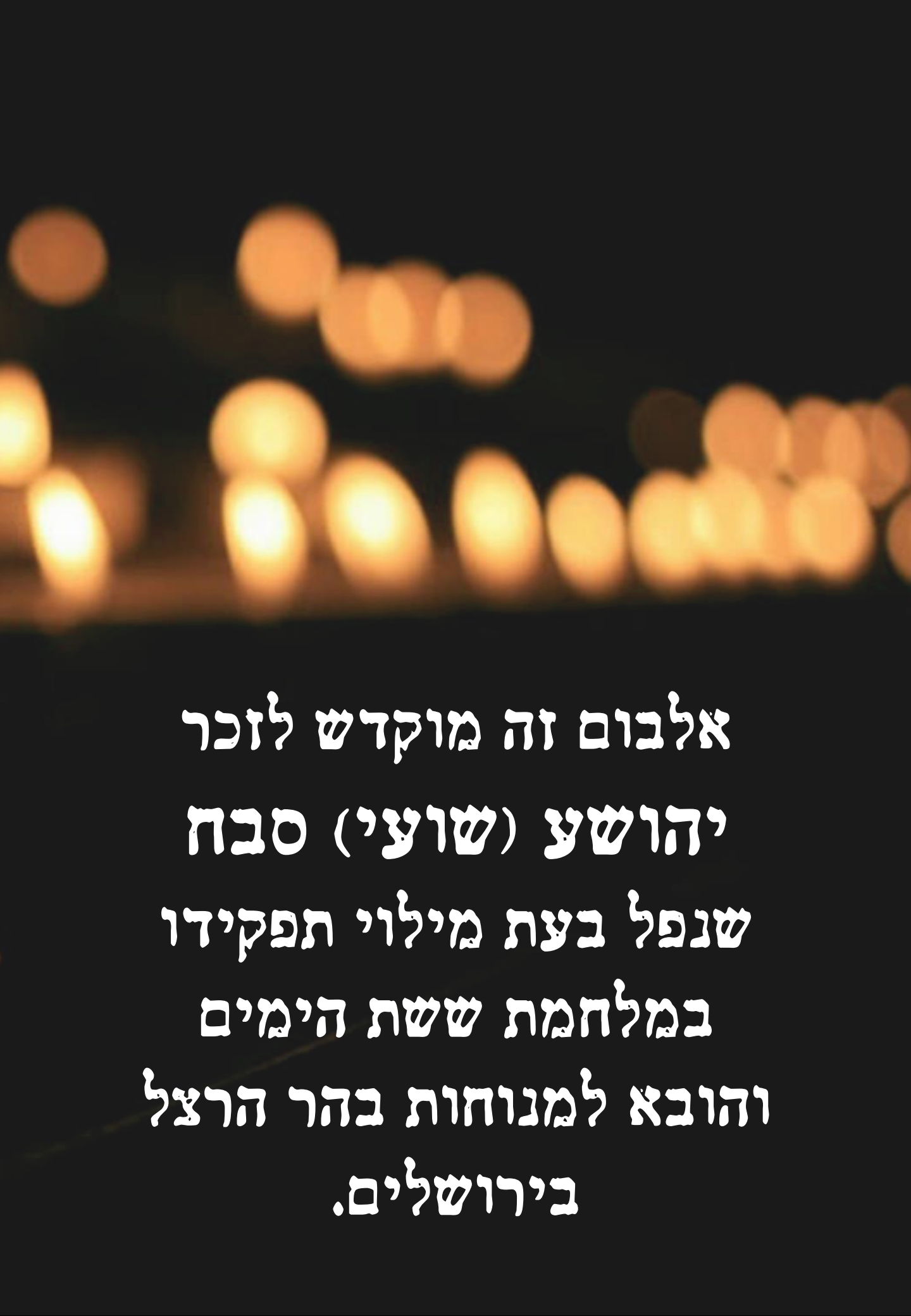




אלבום זה מוקדש לזכר  
יהושע (שועי) סבח  
שנפל בעת מילוי תפקידו  
במלחמת ששת הימים  
והובא למנוחות בהר הרצל  
בירושלים.

# מלחמת ששת הימים



ב-4 ליוני התכנסה הממשלה  
והחליטה: "הממשלה מחליטה לנקוט  
פעולה צבאית שתביא לשחרור ישראל  
מטבעת החנק הצבאית המתהדקת  
סביבה. הממשלה מסמיכה את ראש  
הממשלה ושר הביטחון לאשר למטה  
הכללי של צה"ל את מועד הפעולה".  
למחרת פתח צה"ל במתקפה בחזית  
המצרית.



יצחק רבין, משה דיין ועוזי נרקיס נכנסים לעיר  
העתיקה בירושלים לאחר כיבושה

מלחמת ששת הימים נערכה מה- 5  
ליוני עד ליל 10 ביוני 1967, כ"ו באייר  
עד ב' בסיוון התשכ"ז. המלחמה  
נערכה בין ישראל לבין מצרים, ירדן  
וסוריה שנעזרו במדינות ערביות  
נוספות.



זמכה ראשונה  
של חיל האוויר המצרי,  
בנעשו ניסיונות



הושמדו על הקרקע

המלחמה החלה במכה ראשונה  
ישראלית במבצע על חיל האוויר המצרי,  
לאחר תקופת שבה נעשו ניסיונות  
להימנע ממלחמה.



מטוסים מצריים שהושמדו על הקרקע

ב-5 ליוני 1967, הושמע בקשר האות  
"סדין אדום" והכוחות היבשתיים של  
צה"ל פתחו בהתקפה על הצבא  
המצרי בחצי האי סיני וברצועת עזה.

הכוח היבשתי התוקף, בפיקודו של  
אלוף פיקוד הדרום ישעיהו גביש,  
מנה 11 חטיבות וכלל כ-600 טנקים.



אלוף פיקוד דרום ישעיהו גביש רה"מ לוי אשכול  
והשר מנחם בגין בביקורם אצל כוחות צה"ל בסיני

במהלך המלחמה כבשה מדינת  
ישראל שטחים נרחבים בסיני, רצועת  
עזה, רמת הגולן, יהודה ושומרון ומזרח  
ירושלים.

השטח הכולל של ישראל אחרי  
המלחמה גדל פי שלושה.



השינויים הטריטוריאליים שחלו עקב המלחמה

יהושע שירת בחיל השיריון,  
בו פועלות ארבע חטיבות סדירות:  
חטיבה 7, חטיבה 188, חטיבה 401  
וחטיבה 460.

חיל השריון הוא החיל המכריע בזרוע  
היבשה אשר מבסס את המחץ שלו על  
שילוב של ניידות, עמידות וכוח אש.



סמל הכומתה של חיל שיריון

יהשוע שירת בחטיבה 7 בגדוד 82.  
חטיבה 7, המכונה גם "עוצבת סער  
מגולן", היא חטיבת שריון סדירה.  
הוקמה מיד לאחר הכרזת המדינה  
והשתתפה בכל מלחמות ישראל.  
במלחמת ששת הימים, גדוד 82 היה  
תחת פיקודו של גבי עמיר.



גדוד 82



סמל ותג היחידה  
של חטיבה 7

השריונרים פעלו ופועלים במסירות,  
מתוך תחושת שליחות ותרומה  
לביטחונה של מדינת ישראל. לוחמי  
השריון מביאים לידי ביטוי את  
כישרונותיהם וכישוריהם, את עוז  
רוחם ודבקותם במטרה ואת ערכיהם  
האישיים, וכל זאת בצניעות  
ובנאמנות.



## סיום המלחמה

ישראל כבשה מידי סוריה את רמת  
הגולן וחלק מרכס החרמון, כבשה  
מידי ירדן את שטחי יהודה ושומרון,  
כולל מזרח ירושלים והעיר העתיקה  
וכבשה מידי מצרים את חצי האי  
סיני, מצרי טיראן ורצועת עזה.



הרב גורן תוקע בשופר בכותל המערבי

יהושע סבח



יהושע סבח בן שמעון ורחל, נולד  
בתאריך ג' באייר תש"ח (12.5.1948)  
בירושלים, בשעה שהעיר הייתה  
מופגזת, במהלך מלחמת העצמאות,  
טרם הקמת המדינה.



סמל העיר ירושלים

טרם הקמת המדינה, מיום החלטת  
העצרת הכללית של האו"ם ב-29  
בנובמבר 1947, "כ"ט בנובמבר", על  
תוכנית החלוקה, התנהלו בירושלים  
קרבות, התקפות טרור.  
הלוחמים הערבים ניסו לבודד גושי  
יישוב יהודים בעוד כוחות המגן  
היהודיים הפעילו שיירות לפריצת  
ההסגר.



המרכז המסחרי בירושלים  
מותקף במלחמה

את לימודיו היסודיים, סיים יהושע  
בבית- הספר לדוגמא עוזיאל ואת  
התיכון סיים בבית-הספר המקצועי  
"אורט", שנתן ונותן מענה לימודי, ערכי  
ומקצועי לכל תלמידיו, מתוך אמונה  
ביכולתו של כל תלמיד.



סמל התיכון



סמל בית הספר  
היסודי

יהושע היה חבר בקבוצת הכדורגל  
בית"ר. בית"ר ירושלים היא קבוצת  
כדורגל המשחקת בליגת העל שהיא  
ליגת הכדורגל הבכירה בישראל.  
יהושע אהב מאוד לנגן בגיטרה  
והוסיף לאווירה בכל אירוע כשניגן.



סמל מועדון הכדורגל בית"ר ירושלים

שירותו הצבאי

של יהושוע



יהושע גויס לצה"ל בפברואר 1966,  
הוצב לחיל-השריון ושימש כנהג טנק.  
היחדה בה שירת הייתה חטיבה 7,  
גדוד 82.  
במהלך שירותו הצבאי, פרצה מלחמת  
ששת הימים.



יהושע היה מסוגר בתוך עצמו ולא  
הרבה לספר על שירותו הצבאי. יהושע  
היה מסור לחבריו ואהוב עליהם.

במכתביו כתב:

"נכה את האויב שוק אל ירק" -  
והבטחה זו קיים בטרם נפל.



טנקים ישראלים ברמת הגולן

יהושע מקטנתו היה אמיץ לב ותכונה  
זו בלי ספק עמדה לו במלחמה.  
עד ליום הרביעי לקרבות, כ"ט באייר  
תשכ"ז (8.6.1967), נפל יהושע  
מפגיעה ישירה בטנק אשר בו נהג  
בדרך לתעלת סואץ.



מפת ארץ ישראל  
ומיקום תעלת סואץ

יהושע הובא למנוחות בבית הקברות  
הצבאי לשעת חירום בבארי ולאחר  
זמן הועבר למנוחת עולמים בבית  
הקברות הצבאי שבהר-הרצל  
בירושלים.

זכרו הועלה ושמם הונצח בחוברת  
שהוציאה לאור חטיבתו. כן הוזכר שמו  
של יהושע בספר "חשופים בצריח".



בית הקברות הצבאי  
בהר הרצל

"חשופים בצריח" הוא סיפור עובדתי  
שנושאו: מלחמות הטנקים במלחמת  
ששת הימים, על רקע התפתחות חיל  
השריון. הטנק הוכיח את עליונותו  
במלחמת ששת הימים, אולם גיבושו  
היה רצוף מאבקים ומאויים. אלה  
שזורים בספר בעלילה המתארת  
סיפור אנושי על לבטיהם, משבריהם,  
קשייהם וגבורתם של אנשי השריון.

הספר נכתב על ידי: שבתי טבת, חתן  
פרס ישראל לשנת 2005.



הספר  
'חשופים בצריח'

עשרים ושתיים אנדרטאות הוקמו  
בירושלים בעקבות מלחמת ששת  
הימים. האנדרטאות ממלאות את  
התפקיד של הנצחת גבורת הלוחמים  
שהשתתפו בה וההקרבה של נופליה.  
מספרן הרב של האנדרטאות מבטא  
את המקום החשוב שתפסה המערכה  
בחיי העיר, את תוצאותיה הדרמטיות  
ואת המחיר הכבד בחיי אדם ששילמה  
ישראל במהלכה.

אתר ההנצחה בגבעת התחמושת  
מנציח את המערכה כולה.  
בלטרון, קיימת אנדרטה לחללי חיל  
השיריון במערכות ישראל. שם מוזכר  
שמו של יהושע.



אנדרטת יד לשיריון  
אתר ההנצחה לחללי חיל השיריון במערכות ישראל

# מי שחלם

מילים: דידי מנוסי

הביצוע המקורי שייך ללהקת  
גייסות השריון. השיר נכתב  
אחרי הניצחון הגדול  
במלחמת ששת הימים.

מי שחלם לו ונשאר לו  
החלום

מי שלחם, הוא לא ישכח על  
מה לחם  
מי שנשאר ער כל הלילה עוד  
יראה אור יום  
מי שהלך הוא לא ישוב עוד  
לעולם

מי שהבטיח לא הניח את  
חרבו

מי שקראו לו הוא צעד בראש  
כולם  
מי שאהב לו - עוד צפויות לו  
אהבות רבות  
מי שהלך הוא לא יאהב עוד  
לעולם.

וההרים עוד בוערים באש  
זריחות

ובין ערביים עוד נושבת רוח  
ים

אלף פרחים עוד משמחים  
כל לב בשלל פריחות  
מי שהלך הוא לא יראה זאת  
לעולם.

מי שחלם והתגשם לו  
החלום

מי שלחם עד ששמע קול  
מנצחים  
מי שעבר את כל הלילה,  
וראה אור יום  
הוא לא יניח שנשכח את  
ההולכים

מי שהבטיח וזכה גם לקיים  
מי שהצליח לחזור מן  
הדרכים  
מי שכאב, אבל הבין  
שהכאב אילם  
הוא לא יניח שנשכח את  
ההולכים.

וההרים עוד יבערו באש  
זריחות

ובין ערביים תנשב עוד רוח  
ים

אלף פרחים עוד יפרחו בין  
ובתוך שוחות  
הם שיעידו, כי זכרנו את  
כולם.



ברקוד לשיר ביוטיוב

# חזיונות מכת'יבת האלבום



BEIT RACHEL STRAUSS  
A school for special education  
14 PIERRE KOENING ST. JERUSALEM 93469  
Tel. 02-6483432 Fax. 02-6483436

בית רחל שטראוס  
בית ספר לחינוך מיוחד  
רח' פייר קניג 14, ירושלים 93469  
טל' 02-6483432 פקס. 02-6483436



## דבר ביה"ס בית רחל שטראוס, תש"פ

פרויקט הכנת אלבומי הנצחה לחללי צה"ל  
בית הספר בית רחל שטראוס, הנו בית-ספר שש  
שנתי [חטיבת ביניים וחטיבה עליונה], לתלמידים עם  
מוגבלות שכלית ואוטיזם, ברמה בינונית מורכבת,  
גילאי 12-21 שנים. בביה"ס מתקיימת תכנית לימודים  
ענפה, הכוללת את כל מקצועות הליבה של משרד  
החינוך, ועוד תוספות והרחבות רבות.  
האמונה שלנו שתלמידינו מסוגלים וראויים ללמוד  
ולפעול ככל בני הנוער היא הבסיס להשקעה הרבה  
שאנו משקיעים בפיתוח החינוך החברתי-ערכי-  
קהילתי, בנוסף לחינוך האקדמי ולהכנה לחיים  
[כישורי חיים, תעסוקה, דיור].  
לאורך 12 השנים האחרונות פיתחנו תלב"ס חברתי-  
ערכי-קהילתי המשלב למידה עיונית של עשייה  
חברתית; מה שהפך את ההשתלבות החברתית  
משמעותית ומובנת הרבה יותר עבור תלמידינו.  
אחד הפרויקטים שבחרנו להשתתף בו הוא "אמץ  
אנדרטה", בשיתוף עם יד לבנים, המנהל הקהילתי  
וסטודנטים מתחום החינוך. בשנה הראשונה נבחרה  
האנדרטה שבשכונת מקור-חיים, בסמוך לבית  
הכנסת. התלמידים, בסיוע העירייה, המתנ"ס ובית-  
הכנסת, ניקו וטיפחו את האזור ושתלו פרחים, וקיימו  
שם את טקס יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל.

מאז במשך תשע השנים האחרונות, המשכנו ופיתחנו את רעיון אימוץ האנדרטה. הוספנו ובחרנו אנדרטה נוספת בשכונה, האנדרטה על-שם עליז חמוי. סייענו בשיפוץ הגן הסמוך לאנדרטה, למדנו על עליז וקיימנו פעילויות ברוח אהבת החיים שלה והנתינה לאחר. למשל, התנדבות בגן הרב תכליתי של ילדים בסיכון בקנאי הגליל לקראת פורים; טיפוח סביבת הגן, גיוס השכנים, קיום טקסים.

לפני שלוש שנים חברנו לפרויקט אחר, של הכנת אלבומי הנצחה לחללים; מתוך ניסיון להעמיק את העשייה ואת ההבנה של תלמידיו לנושא. פנינו ליד לבנים להצטרף לפרויקט, שקיים במספר בתי ספר תיכון בארץ אך לא עם אוכלוסייה כמו של בית הספר שלנו. הצגנו את בית הספר ואת הרציונל.

חזרנו לאנדרטה הראשונה, לזכר 12 חללי תש"ח. המטרה היתה להכין 12 אלבומי הנצחה לזכרם של 12 הלוחמים שנפלו על הגנת השכונה.

בתהליך העבודה על האלבומים חווינו הזדמנות ללמוד ולהתחבר לסיפור של השכונה והקהילה. בתור בית ספר בקהילה ושותפים פעילים במספר רב של תחומים קהילתיים, זוהי גם הזדמנות להכיר את הסיפורים האישיים של גיבורי האנדרטה; וגם להתחבר לנרטיב השכונה ממלחמת תש"ח והמשמעות שלה מבחינת הקמת המדינה ובניית ירושלים.

כל זה התחבר למטרה השנתית של 70 שנה למדינה  
והמשך של 50 שנה לירושלים. יד לבנים חברו  
אותנו למכללת אפרתה ולרכזת הסטודנטים שלהם.  
ביחד איתה אתרנו קבוצה של סטודנטיות לפרויקט.  
הסטודנטיות לא היו מתחום החינוך המיוחד ולא היה  
להן ניסיון בכלל בתחום. הן הגיעו לפגישת היכרות  
והביעו חששות, אך רצון לנסות. לאחר סיור הכרות  
ישבנו שוב עם חשיבה לגבי שיבוצים (זה לאחר  
תהליך עם המחנכות לגבי איזה כיתות ותלמידים  
ישתתפו). כל סטודנטית הגיעה פעם נוספת לתצפית  
בכיתה, לפגישת הדרכה קצרה ולעבודה בבית  
הספר. זה כלל שבו הכנת הפגישה הראשונה  
וכתיבת תכנית עבודה ששלחו לרכזת המעורבות  
החברתית של בית רחל שטראוס [רובין זלצר]  
ולרכזת שלהן כדי שנוכל לעבוד איתן, לעבד ולהנגיש  
את החומר לתלמידים.

נעשתה גם הערכות לוגיסטית בית-ספרית, של  
שיבוץ התכנית במערכת השעות הכללית. סגנית  
המנהלת [נעמה כץ] ביצעה זאת גם בשעות הכלליות  
[הוראה בכיתות] וגם בשעות הפרטניות.  
הסטודנטיות פגשו את התלמידים פעם בשבוע, עבדו  
עם 2 תלמידים יחד על כל אלבום. כל קבוצה בחרה  
חייל אחד מחללי האנדרטה. תהליך העבודה כלל  
היכרות עם הסיפור של השכונה, היכרות עם החייל,  
הליכה לאנדרטה וחשיפה למשמעות של אנדרטה,  
מלחמה והיסטוריה של הקמת המדינה.

תהליך רגיל כולל בדרך-כלל ראיונות עם בני- המשפחות השכולות. אלא שלרוב החיילים מהאנדרטה הזו כבר אין משפחות בחיים, ולפיכך ארגנו סיור ביד לבנים. הסטודנטיות והתלמידים פגשו שם את הגב' ורה, אם שכולה, שעשתה להם סיור והכירה להם את יד לבנים. הם הגיעו לאולם ההנצחה ומצאו את השמות של החיילים שהם הכינו להם את האנדרטה ואז ירדו לחדר תיקיות שבו יש תיקייה לכל חייל ירושלמי שנפל באחת המלחמות. שם סיפרה להם רובין את הסיפור של השכונה וחילקה דף מידע (שעבדו עליהם קודם עם הסטודנטיות) עם שאלות ונושאים לברור אודות כל חייל, כדי להכניס לאלבום (עם סמלים של תקשורת תומכת חליפית כדי שיהיו מסוגלים לענות על כל דבר). התלמידים חפשו בתיקים אינפורמציה על סיפור חייו של כל אחד. ואז, תוך כדי חיפוש, גילו שחסר תיק לאברהם זיסרמן, תושב השכונה שהיה גר במקור חיים 22 ולחם להגנה על השכונה, ונפל במלחמה. בזכות תלמידי בר"ש הכינו לו תיק לזכרו. לאחר המפגש ביד לבנים, התלמידים יחד עם הסטודנטיות הכינו את האלבומים ועצבו אותם ביחד. הכניסו מידע אודות הסיפור של השכונה, ואודות האיש עצמו- כחייל וכבן אדם.

ביום הזיכרון לחללי מערכות ישראל התשע"ח ותשע"ט, התקיים טקס רב משתתפים, שכלל את נציגי המנהל הקהילתי, נציגי הסטודנטים, נציגי הוועד השכונתי, תלמידי בית רחל שטראוס, צוות ביה"ס, נציגות הורי ביה"ס, קהל רב מהשכונה.

כולם התרגשו והתרשמו מאוד מטקס מכבד ביותר שקיימנו למרגלות האנדרטה. ביום הזיכרון השנה [תש"פ] קיימנו טקס בזום, וציינו את אלבומי ההנצחה שהוכנו ללוחמים שנפלו.

ביוני 2018 התקיים טקס של יד לבנים לכל מי שהכין אלבום הנצחה והאלבומים הגיעו ליד לבנים שבו ינציחו את 12 החיילים שנפלו בהגנת השכונה. חשוב לציין שתלמידנו הכינו 12 מתוך 40 אלבומים שהכינו בשנה ההיא בירושלים. ובשנת 2019 התקיים טקס נוסף, לאחר שבשנה זו הכינו התלמידים 8 אלבומים, לזכר תושבי השכונה שנפלו במלחמת יום הכיפורים. אלבום אחד למשפחה של אלעזר טסלר ז"ל. השנה, 2020, הוכנו על-ידי התלמידים 6 אלבומים של חללי מלחמת ששת-הימים.

לאורך כל הדרך היה שיתוף-פעולה בין כל הגורמים: מנהל קהילתי, מתנ"ס בקעה, פורום קהילתי של בתי-ספר בקהילה, מכללת אפרתה, יד לבנים. ללא ספק, שיתוף-פעולה זה הנו המפתח להצלחת הפרויקט, ואנחנו מודים ומעריכים ביותר את השותפים. ראינו שגם להם היה זה תהליך משמעותי ומלמד ביותר. מרגש היה לראות את החיבור שנוצר בין הסטודנטיות לבין התלמידים, ואת הפתיחות לחינוך המיוחד. הן גילו את היכולות של התלמידים, הסקרנות, הלמידה, ההתלהבות. האדם שבהם.

תודה רבה על ההזדמנות לחוש ולחוות את הממ"ש (משמעות, מחוייבות, שייכות) של הקהילתיות. וכן על מימוש פן מיוחד ואחר של ערבות הדדית.

נכתב על-ידי:

סימונה קוהל, מנהלת בית-הספר בית רחל שטראוס.  
רובין זלצר, רכזת מעורבות חברתית.

## דבר התלמידים:

רפי ליבוביץ: "החייל יהושוע מאוד אמיץ  
בעיני. הטנק מאוד גדול ומוציא אש.  
הייתי רוצה להיכנס לטנק, זה לא מפחיד  
אותי להיות בפנים."  
רפי הגיע לפגישות עם חיוך ורצון לקחת  
חלק.

רעות פונדוס: בכל בקרי יום חמישי, עם  
חיוך על הפנים, רעות הגיעה עם נכונות  
לשמוע וללמוד. מלאה באמפטיה והכלה.  
מסייעת ולוקחת חלק.



## דבר הסטודנטית:

אפתח בכך שמאוד שמחתי לקחת חלק  
בפרויקט המיוחד הזה, במיוחד משום  
שהוא התקיים בשיתוף בית רחל  
שטראוס, כך שהכרתי תלמידים מיוחדים  
ומקסימים שנהניתי מאוד לעבוד איתם.  
בכל ימי חמישי, נהניתי להיפגש עם רפי  
ורעות, להכיר אותם יותר ויחד איתם  
לקרוא ולהתעמק ולהכיר עוד ועוד את  
הנופל שאת אלבומו יצרנו.  
שמחתי ללמוד יותר לעומק על המלחמה  
בה יהושע לחם בגבורה, לקרוא על  
אישיותו ולדבוק בה, כדמות לחיקוי.  
אני מלאת גאווה בעם שלנו, שיש בו  
דמויות גיבורות כל כך שלחמו והשקיעו  
את חייהם למען הארץ, למען המדינה,  
למען העם.  
תודה על הזכות לקחת חלק בפרויקט,  
ללמוד על העם, על המלחמות והחיילים  
המיוחדים, להכיר את התלמידים שאיתם  
עבדתי ואף להכיר עוד את עצמי.

אפרת קליין